

Nämdläggare**Till**

Aspuddens förskolor

Telefon:**Årsmötesberättelse VB 2021 för
Aspuddens förskolor****Förslag till beslut**

Innehållsförteckning

Verksamhetsberättelse VB 2021 för Aspuddens förskolor	1
Förslag till beslut	1
Sammanfattande analys	3
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål	5
KF:s inriktningsmål: 1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla	5
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige.....	5
KF:s inriktningsmål: 2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt	10
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring.....	10
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	12
KF:s inriktningsmål: 3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	14
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser.....	14
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna.....	15
Uppföljning av ekonomi	18
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	18
Investeringar	18
Medel för lokaländamål.....	18
Övrigt.....	18
Systematiskt kvalitetsarbete.....	18
Övrigt	18

Sammanfattande analys

Måluppfyllelse och utvecklingsområden

I september 2020 startade Aspuddens förskolor upp ett enhetsövergripande förskolläraryrforum som, under hösten, ägde rum en gång i veckan. Forumen har kretsat kring hur vi dokumenterar de enskilda barnen i förhållande till barngrupperna, vad styrdokument och forskning säger gällande detta, vilka våra förutsättningar är och etiken kopplat till området. Enhetens barnskötare har erbjudits barnskötarnätverk som, under hösten, framför allt fokuserat på Skolplattformens modul ”Planering och bedömning”.

Under 2021 har innehållet i de centrala förskolläraryrforumen och barnskötarnätverken delvis legat i linje med enhetens verksamhetsplans pedagogiska mål och förväntade resultat. Planen var ursprungligen att arbeta med samtliga pedagogiska mål och förväntade resultat, men utifrån löpande analys kring utvecklingsbehoven inom enheten har vi styrt om en del. Ursprungligen var tanken att vi skulle arbeta med barns integritet, interkulturalitet och språk, barns lek samt verktyget pedagogisk dokumentation. Under våren arbetade vi mycket med barns integritet, samt med interkulturalitet och språk. Istället för att under hösten fortsätta med barns lek och pedagogisk dokumentation såg vi ett behov av att fortsätta arbetet med barns språkutveckling och har ägnat hela hösten åt fördjupning i högläsning. Arbetet med barns lek och pedagogisk dokumentation tar vi istället med oss till 2022.

Under året 2020 startade vi, inom enheten, upp ett utvecklingsarbete kring tydliggörande pedagogik i våra lärmiljöer där vi bl.a. arbetat mycket med införandet av systematiskt bildstöd och sanering av våra miljöer från för mycket intryck. Detta arbete har vi vidareutvecklat under 2021 genom att fokusera på hållbarhet. Vi kan vid årets slut se att arbetet har genererat en viss utveckling i vissa grupper där barnen deltar i värnandet av materialet på ett tydligare sätt än förut. I andra grupper har förändring i förhållningssätt börjat skönas hos vissa pedagoger, men där fortsatta behov finns för vidareutveckling eftersom arbetssätt tillsammans med barnen ännu inte iscensatts.

Arbetet med Skolplattformen har utgjort ett utvecklingsområde på Aspuddens förskolor de senaste två åren. Utvecklingsbehov kvarstår och under 2021 har vi påbörjat arbetet för att skapa en likvärdighet, inom enheten, gällande på vilket sätt och hur ofta vi kommunicerar med våra vårdnadshavare genom modulerna ”Startsidan” och ”Planering och Bedömning”. Inom ramen för Skolplattformen har vi under våren reviderat mallar och arbetssätt inom POB:en, mallar som implementerats under hösten. Revideringen har skett genom diskussioner, utvärderingar och analyser av enhetens tidigare mallar i enhetens centrala förskolläraryrforum. I november månad brukar vi göra utvärdering och självskattning med hjälp av kvalitetsindikatorn (WKI). Eftersom kvalitetsindikatorn ifrågasatts och revidering av verktyget troligen kommer genomföras, utvecklade vi en egen form av utvärdering som genomfördes i november. Utvärderingen följde vår reviderade mall för undervisningsplan och upplevdes som tydligare och mer givande av enhetens pedagoger. Vid årets slut kan vi se att vi kommit en bit vad gäller våra utvecklingsområden kopplade till Skolplattformen, men att vi behöver fortsätta arbetet under 2022.

En av enhetens förskolor, Grågåsen, har sedan hösten 2020, ingått i ett forskningsprojekt

Kommentar [JN1]: Wki är under revidering men vi ska fortsätta använda det till annat verktyg är på plats. Revideringen kan ta hela 2022.

kring yngre barns rörelse, en s.k. "Rörelsestudie". Syftet med studien har varit att mäta barnens fysiska rörelse på förskolan och se över huruvida förändrade strategier krävs för att barnen på förskolan ska erbjudas tillräckligt mycket fysisk rörelse. Utifrån studiens resultat kommer en rörelsestrategi tas fram för enhetens samtliga förskolor. Rörelsestudien pausades under större delen av årets första kvartal p.g.a. pågående pandemi, men återupptogs och slutfördes under senare delen av våren. Vi inväntar fortfarande resultaten av studien för att därefter påbörja arbetet med att ta fram en rörelsestrategi för enhetens förskolor. Detta arbete kommer att genomföras under 2022.

Under 2021 har vi haft ambitionen att ta fram ett särskilt material till enhetens vårdnadshavare innehållande information om allt från vårt pedagogiska uppdrag och värdegrund, till de förutsättningar som ligger till grund för och styr vår verksamhet, till de förväntningar vårdnadshavare kan ha på oss och vi på dem. Materialet ska syfta till att ge en tydlig presentation och inblick i utbildningen som enhetens förskolor erbjuder och på så sätt öka vårdnadshavarnas möjlighet till förståelse för, delaktighet i och samarbete med förskolornas verksamhet. Arbetet med materialet till enhetens vårdnadshavare har påbörjats, men inte färdigställts som planerat. Vi tar således med oss detta in i 2022.

Övriga utvecklingsområden enheten har är arbetet med cirkulära pedagogiska processer, pedagogisk dokumentation, samt vidareutveckling av vårt systematiska kvalitetsarbete, bl.a. gällande barn i behov av särskilt stöd. Dessa två utvecklingsområden kommer vara centrala i verksamhetsplanen för 2022.

Satsningar och förändringar under året

Den största förändringen som ägde rum under verksamhetsåret var öppnandet av nya Flyttfågeln dit verksamheten från förskolan Örnen och "gamla" Flyttfågeln flyttade i januari månad. Samtidigt evakuerades förskolan Korpen, varav tre av sex grupper flyttade in tillfälligt i nya Flyttfågeln och övriga tre grupper flyttade till förskolan Örnens lokaler. Evakueringen av Korpen ägde rum under våren och verksamheten flyttade tillbaka till sina ordinarie lokaler i augusti månad.

Inom ramen för enhetens arbetsmiljögrupp fattades beslut om satsning på utbildandet av hälsocoacher på varje förskoleadress. En pedagog från varje förskola har, under slutet av våren, fått gå föreningen STAR:s hälsocoachutbildning, steg 1 och steg 2. Utbildningen var väldigt uppskattad och kärnan i utbildningen har spridits vidare till samtliga medarbetare under vårens sista planeringsdag. Hälsocoachgruppen träffas en gång i månaden och är, tillsammans med rektor, huvudansvariga för det hälsofrämjande arbete som bedrivs på enheten.

Värdegrundsarbete

Inom Aspuddens förskolor arbetar vi aktivt med Barnkonventionen genom att varje arbetslag, i uppstarten av det pedagogiska läsåret, väljer en eller flera artiklar att arbeta särskilt med under året. Barnkonventionen hjälper oss att, tillsammans med barnen, våga ställa olika typer av frågor, även de obekväma, och på så sätt tänka utanför givna normsystem. Vi vill med detta arbete bland annat medvetandegöra att det inte finns i förväg givna ramar för hur vi bör tänka och agera samt att skilda uppfattningar och olikheter är viktiga och eftersträvsvärda.

Kommentar [JN2]: Har ni arbetat något med vår gemensamma rörelsestrategi?

Kommentar [JN3]: Intressant att ni tänker ta fram en egen rörelsestrategi. Varför väljer ni att göra det?

Kommentar [JN4]: Det blir spännande att se vad ni tar fram

Kommentar [JN5]: Lite om vilka effekter dessa förändringar/satsningar har gett i verksamheten....

Eftersom vi vuxna utgör viktiga förebilder för barnen arbetar vi med normkreativa övningar under våra arbetsplatsträffar (APT). Hur vi kommunicerar och samarbetar på ett, för arbetsmiljön och för barnen, positivt och konstruktivt sätt, är fördjupningsområden vi arbetat särskilt med under höstens APT.

Kompetensutvecklingsinsatser

- Vidareutbildning för barnskötare till förskollärare: två av enhetens medarbetare gick utbildning under våren och ytterligare en tredje medarbetare påbörjade utbildning under hösten.
- Vfu-handledarutbildning: en medarbetare har gått under våren.
- Lokala forum/interna utbildningar: enheten har haft regelbundna förskolläraryrforum samt barnskötarnätverk.
- Fördjupade föreläsningar/kurser: under hösten har digitala föreläsningar erbjudits samtliga medarbetare inom området språkutveckling och högläsning. En stor andel av enhetens medarbetare har vidare fått möjlighet att vidareutbildas i digitala verktyg och Skolplattformen; vidareutbildningar anordnade av Medioteket och stadsdelens digitaliseringsansvarige.

- I april månad har fem av enhetens medarbetare gått steg 2 i föreningen STAR:s hälsocoachutbildning och under juni månad gick samma medarbetare steg 1.

- Enhetens kockar fick vidareutbildning i september månad.

Kommentar [JN6]: Gick de först 2 och sen 1?

Kommentar [JN7]: Vilken vidareutbildning?

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål: 1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

— Ingen

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	46,6 %	5,2 %	41,4 %	38,7 %	33 %	33 %	VB 2021
  Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan	75 %			80 %	88 %	88 %	2021
  Antal barn per grupp	15,9 barn/avd.			16,7 barn/avd.	16	16	VB 2021
Analys Under hösten 2021 har Aspuddens förskolor haft färre barn per avdelning än under våren. Anledningen till varför är ett lägre							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Arsmål	KF:s årsmål	Period
antal inskrivna barn än planerat för.							
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	5,3 st			5 st	4,9	4,9	VB 2021
Analys							
Enheten har 4-5 yngre barn per pedagog och 6-7 äldre barn per pedagog. I vissa grupper har vi resurstöd varpå antalet barn per pedagog blir lägre. Personaltätheten är avhängig den ekonomiska tilldelningen.							
  Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,37			2,95	3,6	3,6	2021

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att alla förskolor arbetar med sin strategi för att öka barns fysiska aktivitet och rörelse under förskoledagen	2021-01-01	2021-12-31	
Analys			
Inom Aspuddens förskolor har förskolan Grågåsen deltagit i den rörelsestudie som vissa av stadsdelens förskolor blev utvalda att delta i med start hösten 2020. Studien avslutades senare än planerat p.g.a. pandemin och vi inväntar fortfarande resultaten för att kunna använda dessa som grund för enhetens fortsatta rörelsestrategi.			

Nämndmål: Alla barn i förskolan utvecklar sin förståelse för grundläggande demokratiska värden

— Ingen

Beskrivning

Utbildningen ger barnen likvärdiga möjligheter att uttrycka sina tankar och åsikter för att ha inflytande över sin vardag. Barnkonventionens intentioner är tydliga i utbildningens innehåll. Alla barns olika språkliga och kommunikativa förmågor och behov tas till vara för att skapa förutsättningar för ett tillgängligt och fungerande språk för alla barn.

Interkulturellt förhållningssätt präglar undervisningen samt förskollärarnas och barnskötarnas kommunikation med barn och vårdnadshavare. Förskolans medarbetare har adekvat kompetens för att utföra sitt läroplansuppdrag. Kompetensutveckling prioriteras för att ytterligare stärka medarbetarnas förutsättningar att bedriva undervisning av hög kvalitet.

Förväntat resultat

Barnens intressen och behov ligger till grund för hur utbildningen utformats. Barnkonventionens intentioner är synliga i utbildningens innehåll. Alla barn möter en varierad språklig och kommunikativ miljö.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska i samarbete med förskoleenheterna revidera underlagen för stadens språkprogram	2021-01-01	2021-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Analys			
Underlagen är reviderade.			
✓ Förvaltningens förskoleavdelning ska utveckla arbetet med minoritetsspråk	2021-01-01	2021-12-31	
✓ Förvaltningens förskoleenheter ska fortsätta utveckla sina arbetssätt med barnkonventionen	2021-01-01	2021-12-31	
Analys			
Inom Aspuddens förskolor arbetar vi aktivt med Barnkonventionen genom att varje arbetslag, i uppstarten av det pedagogiska läsåret, väljer en eller flera artiklar att arbeta särskilt med under året. Barnkonventionen hjälper oss att, tillsammans med barnen, våga ställa olika typer av frågor, även de obekväma, och på så sätt tänka utanför givna normsystem. Vi vill med detta arbete bland annat medvetandegöra att det inte finns i förväg givna ramar för hur vi bör tänka och agera samt att skilda uppfattningar och olikheter är viktiga och eftersträvsvärda. Effekterna av arbetet med barnkonventionen ser olika ut i olika barngrupper och är som tydligast i äldre barnsgrupperna där kopplingarna till själva konventionen kan göras tydligare i samspråk med barnen. Inom enheten firar vi vidare Barnkonventionens tillblivelse i form av en gemensam ljusmanifestation i november månad och inför och efter denna diskuteras konventionen lite extra i äldre barnsgrupperna.			

Enhetsmål: Gruppen är en tillgång där varje barn har sin självklara plats, ges utrymme och blir lyssnad på

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Alla barn ges möjlighet till delaktighet i dokumentationen av deras lärande och utveckling.
Alla barn ges möjlighet till utvecklande av kroppslig och personlig integritet.
Alla barn ges möjlighet till varierade kommunikationsuttryck och språkligheter.

Analys

Vad gäller arbetet med målets första förväntade resultat har vi, inom ramen för vårt centrala förskolläraforum, kartlagt, utvärderat, analyserat och reviderat våra mallar och arbetssätt inom Skolplattformens modul Planering Och Bedömning (POB:en). Barnens delaktighet i dokumentationsarbetet ingår som en del i implementeringen av de nya mallarna. Vi kan se att barns delaktighet i dokumenterandet av deras lärprocesser är ett område vi behöver fortsätta arbeta med då enbart ett fåtal grupper arbetar systematiskt med detta. De grupper som arbetar med detta har dock inte skrivit fram analyser kring effekterna av arbetet; något vi tydligare behöver efterfråga i de utvärderingar som görs i slutet av varje termin.

Vad gäller målets andra förväntade resultat har vi, i enhetens förskolläraforum och barnskötarnätverk, fördjupat oss inom området barns integritet. Arbetet har, i enlighet med plan framskriven i årets verksamhetsplan, mynnat ut i ett gemensamt policydokument kring barns integritet. Det första steget i implementeringen av det nya dokumentet har tagits under höstterminens uppstartsdagar - under vilka grunden för det nya pedagogiska året lagts - då samtliga arbetsgrupper gått igenom och diskuterat policyn. Effekterna av arbetet med det framtagna policydokumentet har vi inte lyckats synliggöra i våra utvärderingar. Detta är således något vi tydligare behöver rikta blicken mot under 2022.

Under de första av årets förskolläraforum och barnskötarnätverk har vi arbetat med

språkdomäner, språksamtal och språkligheter. Arbetet har vidareutvecklats under hösten och framför allt kommit att kretsa kring högläsning. Under sommaren fick alla "gamla" och nya barn med sig/hemskickat en sommarbild från barnboken "Var är min syster?". Utifrån denna bild har olika berättande- och skapandeprojekt satts igång och arbetats med under hösten.

Nämndmål: Alla barn i förskolan utvecklas och lär utifrån sina förmågor i lärmiljöer av hög kvalitet

— Ingen

Beskrivning

Alla barn erbjuds en pedagogisk, stimulerande och trygg utbildning som utgår från skollagen och läroplanens mål. Utbildningen präglas av samt stärker barnens intresse och nyfikenhet för att lära och erövra nya erfarenheter och kunskaper. Barns behov, inflytande och delaktighet är en utgångspunkt för hur utbildningen utformas. En god omsorg är en förutsättning för utveckling och lärande.

Utbildningen bedrivs i likvärdiga lärmiljöer som uppmuntrar till lek och utforskande. Språk och fysisk rörelse tillsammans med hållbar utveckling är särskilt prioriterade områden. Användningen av digitala verktyg främjar undervisningen och barnens utforskande.

Förskolornas systematiska kvalitetsarbete är en förutsättning för att erbjuda en likvärdig utbildning och undervisning av hög kvalitet. Förskolorna planerar, följer upp, utvärderar och analyserar verksamheten. Stadens webbaserade kvalitetsindikator för förskola är en viktig del i detta arbete. Barnens lärande och utveckling dokumenteras, följs upp och kommuniceras med vårdnadshavarna, bland annat via Skolplattformen.

Förskolorna präglas av ett tydligt ledarskap, tydliga roller, ansvarsfördelning och kommunikation på alla nivåer i organisationen.

Förväntat resultat

Alla barn möter likvärdiga lärmiljöer utformade utifrån intentionerna i läroplanen.

Alla barn är fysiskt aktiva utifrån sina förutsättningar, i utmanande och varierande miljöer.

Alla barn utmanas i sin användning av digitala verktyg i lärandet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Självvärdering utifrån läroplansuppdraget avseende undervisningsmiljöer	3,5				3,6		2021
Analys Att sätta ett årsmål på något som verksamheterna själva måste skatta sig i kan lätt bidra till att man frångår det egentliga syftet och istället bidrar till en skattning som ev. överensstämmer med det uppsatta målet och inte den faktiska kvaliteten på utbildningen och undervisningen som erbjuds barnen. Inom Aspduddens förskolor har vi, med vissa förskolor (d.v.s. med de som ingått i enheten under flera år), arbetat med det							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Årsmål	KF:s årsmål	Period
egentliga syftet med WKI:n under flera år. Dessa förskolors skattningar är, utifrån ledningens bedömning, i större överensstämmelse med "verkligheten" än med de förskolors vars pedagoger inte fått möjlighet att arbeta med WKI:n på liknande sätt. Vi kan med andra ord se att det är viktigt och gynnsamt att systematiskt arbeta med syfte och innehåll i kvalitetsindikatorn.							
 ♀ Vårdnadshavares sammanfattande omdöme om förskolans arbete med normer och värden	86				90		2021
Analys Som helhet har antalet nöjda vårdnadshavare sjunkit i relation till 2020 och differensen mellan uppnått resultat och årsmål är 6 procentenheter. Enbart 65% av enhetens vårdnadshavare har besvarat årets enkät varför samtliga resultat svårigen kan sägas återspegla samtliga familjers upplevelser. I januari flyttade två förskolor ihop i en ny förskolebyggnad och en tredje förskola evakuerades på två olika adresser, vilket vi ser har påverkat enkätresultaten mycket negativt.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska fortsätta att utveckla gemensamma strukturer för det systematiska kvalitetsarbetet.	2020-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska stärka rektorer i deras kommunikation med vårdnadshavare och medarbetare	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska tillsammans med förskoleenheterna implementera ställningstaganden för digitala verktyg i sina verksamheter	2021-01-01	2021-12-31	
Analys På Aspuddens förskolor har vi arbetat fördjupat med stadsdelens ställningstaganden för digitala verktyg i våra pedagogiska nätverk, på APT och under våra planeringsdagar.			
 Förvaltningen ska tillsammans med förskoleenheterna utforma och implementera ställningstaganden som ska ligga till grund för en likvärdig och tillgänglig lärmiljö.	2020-01-01	2021-12-31	
Analys Aspuddens förskolor kommer påbörja implementeringen av strategin under våren 2022.			
 Förvaltningens förskoleenheter ska utveckla sina arbetssätt med kvalitetsindikatorn i syfte att höja lärmiljöernas kvalitet.	2020-01-01	2021-12-31	
Analys På Aspuddens förskolor har vi arbetat med hur vi skattar oss i kvalitetsindikatorn under många år. Med tanke på den granskningsrapport av kvalitetsindikatorn som genomförts av Ann Pihlgren, genomförde Aspuddens förskolor en egen form av djupare utvärdering i november månad och avvaktar ev. revidering av WKI:n innan fortsatt arbete görs kring denna.			

Enhetsmål: Varje barn inom Aspuddens förskolor möts av pedagogiska miljöer där material och pedagogernas förhållningssätt återspeglar läroplanens intentioner

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Alla barn ges möjlighet till tydliga, tillgängliga och varierade miljöer som uppmuntrar till lek, fysisk aktivitet och vila.

Alla barn görs delaktiga i att hålla de pedagogiska lärmiljöerna levande och hållbara.
Alla barn ges möjlighet till egna initiativ till lek.

Analys

Arbetet med de pedagogiska lärmiljöerna har fortsatt under året och effekterna av arbetet i barngrupperna har, av de flesta grupperna, tydligt skrivits fram i november månads utvärderingar. Vissa grupper kan verkligen se att utvecklandet av miljöerna återspeglas i barnens lust att lära och utforska, samt i deras möjligheter att utveckla sin självständighet. Andra grupper skriver fram att vissa delar av miljöerna tydligt påverkar barnens sociala samspel med varandra och med de vuxna. Ytterligare andra har lyft fram att de märker att de behöver täcka över vissa delar av miljöerna när de bedriver planerad undervisning då miljöerna lockar bort och distraherar barnen från det de ska arbeta med.

Vad gäller målets andra förväntade resultat har diskussioner kring utvecklandet av bra uppföljningsstrukturer påbörjats i enhetens utvidgade ledningsgrupp. Dock har arbetet, till viss del, avstannat och inte hållits levande. Vi får ta med oss detta område vidare framöver.

Behov av återupptagande av enhetens arbete med interkulturalitet och språkligheter identifierades i juni månad och har därför utgjort huvudfokus i höstens pedagogiska forum och fortbildningsinsatser. Som en konsekvens av detta har fördjupningsarbetet kring barns lek inte bedrivits som planerat, utan får följa med in i 2022 och i samband med implementeringen av stadsdelens ställningstaganden för likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer.

KF:s inriktningsmål: 2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

— Ingen

Nämndmål: Invånarna i Hägersten-Älvsjö har tillgång till ett rikt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter

— Ingen

Beskrivning

Kultur, fritidsaktiviteter och skapande integreras i verksamhetens ordinarie arbete. Kultur- och fritidsaktiviteter ska planeras för att nå nya målgrupper, bredda deltagandet i syfte att öka social inkludering, minska ojämlikhet och stärka skyddsfaktorer hos de unga.

• Barn och unga har tillgång till öppen fritidsverksamhet, kultur och programverksamhet av hög kvalitet i Hägersten-Älvsjö.

• Barn och unga med funktionsnedsättning har tillgång till attraktiva och anpassade fritidsaktiviteter för målgruppen

Kulturaktiviteter genomförs i nämndens verksamheter samt genom bidragsgivning till lokala föreningar.

Förskolorna tilldelas en kulturpeng baserat på barnantal. Alla barn i förskolan får möta och själv prova olika former av kultur och skapande enligt stadens program, Kultur i ögonhöjd. Barnen i förskolan har under sin förskoleperiod tillgång till ett varierat utbud av böcker och besöker bibliotek. Barnen möter olika former av kultur och kulturyttringar samt skapande verksamhet som integreras i undervisningen. Förskolan ska i samarbete med kulturnämnden och stadens fria kulturaktörer verka för att fler barn kommer i kontakt med kulturverksamheter.

Fritidsgårdar och öppna mötesplatser erbjuder besökarna kulturaktiviteter för detta avsetter nämnden en budget/kulturpeng.

Boende på förvaltningens grupp- och servicebostäder får stöd i att ha en rik fritid och att kunna delta i hälsofrämjande aktiviteter utifrån sina intressen.

Äldreomsorgen arrangerar olika program och aktiviteter en särskild budget avsetts för ändamålet.

Förväntat resultat

Kultur, fritidsaktiviteter och skapande integreras i verksamhetens ordinarie arbete. Föreningsbidrag för lokal verksamhet fördelas på ett sätt som berikar och kompletterar stadsdelsnämndens verksamhet.

Barn på förskola får möta och själva prova olika former av kultur och skapande.

Äldre som inte själva har möjlighet att ta sig till arrangemang erbjuds program och kultur där de vistas.

Unga erbjuds kulturmöten, att prova skapande, möta föreningsliv och idrott i syfte att öka social inkludering, bredda deltagande, minska ojämlikhet och stärka skyddsfaktorer.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska verka för att enheterna nyttjar de erbjudanden som ges via kulanpremien i syfte att fler barn ska ta del av kultur.	2021-01-01	2021-12-31	
Analys Aspuddens förskolor är ivriga kulturkonsumenter och har haft ett flertal teater-, dans- och musikföreställningar inne som samtliga grupper fått möjlighet att gå på under året. Vi försöker, i möjligaste mån, ta in föreställningar som går i linje med pågående projekt, men vi anser också att det finns ett stort egenvärde för barnen att, tillsammans med sina kamrater, få uppleva professionellt utövad teater, dans eller musikföreställningar utan projekt-kopplingar. Samtliga inköpta föreställningar har varit oerhört uppskattade av deltagande barn och pedagoger och vi har även fått mycket fin respons från vårdnadshavare vars barn kommit hem och berättat om sina upplevelser. Litteraturpengarna har vi använt till en stor mängd olika böcker. Dels har vi inhandlat barnböcker inom området hållbar utveckling och barnkonventionen. Dels har vi inhandlat böcker kopplade till vårt sommarmarknadsprojekt - Sven Nordqvists fantastiska barnbok "Var är min syster?" - och många olika barnböcker som handlar om konst. Under senare delen av hösten har vi satsat litteraturpengar på införskaffandet av en större mängd faktaböcker till förskolorna, samt skönlitteratur för de äldre barnen i form av kapitelböcker, och slutligen böcker om mat och hälsa.			

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

— Ingen

Nämndmål: Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd är en fossilfri organisation år 2030

— Ingen

Beskrivning

Stadsdelsnämnden utgår från klimathandlingsplan 2020-2023 samt miljöprogrammet 2020-2023 i sitt miljö- och klimatarbete. Stadsdelsnämndens lokala miljö- och klimathandlingsplan (MKHP) har nu tagits fram och kommer börja följas under 2021. Stadsdelsnämnden tar med sin MKHP ett krafttag vad gäller miljöfrågorna. Fokusområdena kommer från stadens miljöprogram. Många av miljöfrågorna är sådant som stadsdelsnämnden har arbetat med tidigare - att verksamheterna ska arbeta aktivt med att sortera matavfall, minska användningen av plast, förebygga att avfall uppstår, minska energiförbrukningen och göra klimatsmarta tjänsteresor etc. Dock så innebär stadsdelsnämndens MKHP en konkretisering av hur verksamheterna ska arbeta för att uppnå målet att vara fossilfria år 2030.

Vidare arbetar förvaltningen med att kartlägga och granska hur verksamheterna kan minska sin klimatpåverkan. Detta sker främst genom investeringar eller genom beteendeförändring. Klimatinvesteringsmedel kommer att sökas vid behov, först ska en inventering göras under året för att undersöka vilka verksamheter som fortfarande inte har fått LED-belysning och/eller energisnåla vitvaror. Underlaget från inventeringen kommer att ligga till grund för klimatinvesteringar senare i år och eventuellt även för 2022. Vid upphandling av nästa parkentreprenad ska tydliga miljökrav ställas för att minska förvaltningens indirekta klimatpåverkan. Parkentreprenaden använder många tunga fordon och arbetsmaskiner och är därför en stor indirekt utsläppskälla för stadsdelsnämnden. Idén är att ställa krav på elektrifiering och biodrivmedel.

Verksamheter som serverar mat ska genom ökad medvetenhet och kunskap minska livsmedels negativa klimatpåverkan. Genom verktyget Hantera Livs och regelbunden uppföljning ska förvaltningen få ner sina utsläpp från livsmedel med 25 procent till 2023. Livsmedelsinköp är en av förvaltningens största källor till växthusgaser, 2019 innebar förvaltningens livsmedelsinköp utsläpp av ca 1500 ton CO₂e (koldioxidequivalerter).

Förväntat resultat

Stadsdelsnämnden har implementerat den lokala miljö- och klimathandlingsplanen som konkretiserar miljöprogrammets mål. I den ingår bland annat att stadsdelsnämnden ska minska användningen av plast i verksamheterna. Matavfall har återvunnits i hög grad där det är möjligt och samtliga verksamheter som regelbundet serverar måltider har alla

matåtervinningsmöjligheter. Avfall som uppstår tas om hand på ett resurseffektivt sätt enligt avfallshierarkin. Den relativa energiförbrukningen i förvaltningen har minskat. Utsläpp från förvaltningens verksamheter, både direkta och indirekta, har minskat. Nämnden ska arbeta mot att vara en fossilfri organisation år 2030.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
! Förvaltningen ska genom regelbunden uppföljning och kunskapsspridning få ner klimatpåverkan från livsmedelsinköp.	2021-01-01	2021-12-31	
! Förvaltningens förskoleavdelning ska erbjuda förskolornas kokkar kompetensutveckling för att höja kunskaperna om ekologisk matlagning och kopplingen till klimatpåverkan, biologisk mångfald	2020-01-01	2021-12-31	
Analys En digital kurs har erbjudits enhetens kokkar vid ett tillfälle under hösten. Fler kompetensutvecklingsåtgärder är planerade för våren 2022.			
! Förvaltningens förskoleenheter ska genomföra åtgärder för att bibehålla nivå 2 samt tillsammans med förskoleavdelningen arbeta för att uppfylla kraven i nivå 3 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola.	2020-01-01	2021-12-31	
Analys Aspuddens förskolor har bytt ut madrasser samt delar av lekmaterial på enheten.			
! Förvaltningens verksamheter ska arbeta aktivt för att minska användningen av plast.	2021-01-01	2021-12-31	
Analys I samtliga inköp som görs finns en strävan att ersätta plastprodukter mot mer miljövänliga produkter.			

Enhetsmål: Enheten arbetar för att Hägersten-Älvsjö är en fossilfri organisation år 2030

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Barnens mat innehåller minst 50 % ekologiska, svenskproducerade produkter. Alla barn har tillgång till giftfritt material.

Analys

De införskaffade ekologiska livsmedlen på enhetens förskolor överstiger 50% under året.

Enheten har fortsatt arbetet med kemikaliesmart förskola och bytt ut de sista madrasserna, sofforna och mattorna som ej uppfyllde nuvarande kemikaliesmart standard.

KF:s inriktningsmål: 3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

— Ingen

Nämndmål: Stadsdelsnämnden bedriver verksamheterna inom givna ekonomiska ramar

— Ingen

Beskrivning

Verksamheterna ska bedrivas inom beslutad budget. Styrning och uppföljning ska vara tydlig. En tydlig ekonomistyrning och säkerhet i prognoser är en förutsättning för att skapa och behålla stabilitet i verksamheten. Enheterna följer regelbundet upp ekonomin genom kontakter mellan enhetschef, avdelningschef och controller inför månads- och tertialrapporter.

Avdelningen för social omsorg fortsätter arbetet med ekonomi i fokus med särskild tyngdpunkt på långsiktiga anpassningar utifrån ekonomiska förutsättningar. En utökad samverkan internt och externt är nödvändig i det fortsatta arbetet. De myndighetsutövande enheterna inom individ- och familjeomsorgen arbetar utifrån översyn av placeringskostnader med alternativa men fullgoda lösningar samtidigt som den egna öppenvården utvecklas för att möta och följa våra invånares behov. Förändringar i organisation och bemanning kan bli nödvändiga. Utifrån ett minskat antal brukare/deltagare och förändrade behov hos målgruppen pågår i vissa utförarverksamheter samlokalisering samt utveckling av verksamhetens utformning och innehåll. Organisation och bemanning ses över och anpassningar genomförs för att uppnå en långsiktigt hållbar ekonomi där verksamheterna kan bedrivas inom givna budgetram.

Förväntat resultat

Verksamheterna bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt.

Enhetsmål: Enheten bedriver verksamheten inom givna ekonomiska ramar

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

En budget i balans.

Analys

Budgeten har varit i balans, även om vi behövt använda oss av fonden. Det häftigt sjunkande

barnantalet, samt uppsägningen av ett stort antal barn under sommarperioden (ej bara blivande skolbarn), har utgjort huvudskäl till varför ekonomin drabbats negativt under året.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

— Ingen

Nämndmål: Stadsdelsnämnden är en attraktiv arbetsgivare med god arbetsmiljö

— Ingen

Beskrivning

Förvaltningen kommer utifrån arbetsgivarperspektivet ha fokus inom tre områden; arbetsmiljö, kompetensförsörjning samt chefsuppdrag och ledarskap. I den relativt nya förvaltningen är det viktigt att fortsätta skapa en gemensam grund och stärka cheferna i de kunskaper och processer som säkerställer ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivarfrågor och på så sätt stärka arbetsgivarvarumärket både internt och externt.

Förväntat resultat

Förvaltningen har en god systematik inom arbetsmiljöarbetet.
Nya medarbetare och chefer får en god introduktion i uppdraget
Planering av kompetensförsörjning sker utifrån verksamhetens uppdrag och mål.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningens förskoleenheter ska implementera arbetet med förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare i det ordinarie arbetsmiljöarbetet.	2020-01-01	2021-12-31	
Analys Enhetens hälsocoacher genomförde steg 1 och 2 i STARS hälsocoachutbildning under våren. Hälsocoacherna har vidare vidareutbildat sina kollegor under planeringsdagen i maj och en gemensam stegräknartävling har genomförts under senare delen av våren 2021. Samtliga insatser har varit mycket uppskattade av enhetens medarbetare. Under hösten har samarbete mellan enhetens hälsocoacher och kokkar påbörjats i syfte att skapa bättre förutsättningar för förbättrad hälsa och arbetsmiljö för såväl vuxna som barn inom Aspuddens förskolor.			

Enhetsmål: Enheten är en god arbetsgivare med en god arbetsmiljö

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

En introduktionsplan för nya medarbetare ska färdigställas.
Arbetsbeskrivningar för barnskötare, förskollärare, kokkar och städpersonal tas fram.
Enhetens arbetsmiljögrupp vidareutvecklar arbete med förbättrad arbetsmiljö för barnskötare och förskollärare.

Analys

Arbetet med målets första två förväntade resultat har påbörjats under våren, men har inte kunnat slutföras under året enligt ursprunglig plan. Arbetet tar vi således med oss in i 2022.

Vad gäller det tredje förväntade resultatet har enhetens arbetsmiljögrupp haft ett flertal möten under våren. Beslut fattades under årets första möte om införandet av hälsocoacher på samtliga förskolor. Samtliga hälsocoacher har, under våren, gått steg 1 och 2 i personalföreningen STAR:s hälsocoachutbildning och ett längre hälsocoachpass, grundat på genomförd utbildning, hölls av hälsocoacherna för samtliga medarbetare under vårterminens sista planeringsdag. Under senare delen av våren genomfördes vidare en stegräknartävling på enheten. Hälsocoachsatsningarna samt stegräknartävlingen har genererat många positiva resultat bland medarbetarna som vittnar om bättre sammanhållning i arbetsgrupperna, ökad rörelseglädje samt ökad arbetsglädje. Hälsocoach-gruppen har fortsatt träffas under hösten och lokala handlingsplaner har tagits fram på varje förskola. Bland annat har dessa handlingsplaner kretsat kring att lyfta fram åtgärder som kan öka arbetsglädjen och möjligheten till återhämtning på arbetet. Inom ramen för handlingsplaner har bland annat pussel-, mandala- och andra avslappningshörnor inrättats på flera förskolor och olika former av gemensamma frukostar och AW organiserats. Under hösten har även samarbete påbörjats mellan enhetens hälsocoacher och kockar och detta arbete kommer att fortsätta under 2022.

Nämndmål: Stadsdelsnämndens verksamheter arbetar kostnadseffektivt med fokus på resultat för invånarna

— Ingen

Beskrivning

En tydlig ekonomistyrning ska leda till att tilldelade resurser används effektivt med fokus på kärnverksamheterna. Stadsdelsnämnden ska verka för att energiförbrukningen inom nämndens verksamheter minskar. Samutnyttjande av lokaler ska eftersträvas och lokalanvändandet ska kartläggas. Verksamheterna har ett gott stöd från stödverksamheterna.

Förväntat resultat

Stadsdelsnämndens verksamheter använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna.

Stadsdelsnämnden har tillgång till lokaler som motsvarar det faktiska behovet och energiförbrukningen i dessa minskar.

Nämndens lokaler är tillgängliga och välplanerade.

Nämndmål: Stadsdelsnämndens verksamheter är innovativa och tillvaratar digitaliseringens möjligheter

— Ingen

Beskrivning

Nämndens arbete med att utveckla arbetet med innovation och digitalisering kommer att intensifieras. Bland annat kommer en innovationsansvarig att utses för att driva frågorna. Stödet till verksamheterna i innovation och digitalisering ska öka och innovationer och idéer kring digitalisering ska uppmuntras.

Stadsdelsnämnden ska bidra till att utveckla stadens arbete med att utveckla säkerhetsskydd och informationssäkerhet. Nämnden har en utsedd informationssäkerhetsamordnare och ett lokalt dataskyddsbud. Medarbetarna på förvaltningen ska ha kunskap om informationssäkerhet och vad det innebär för deras verksamhet. Stadsdelsnämnden behöver öka andelen medarbetare som tar del av stadens digitala utbildningar inom informationssäkerhetsskydd och dataskydd under 2021.

Avdelningen för förskola

Implementeringen av den lokala digitaliseringsstrategin och införandet av skolplattformen fortsätter under 2021. Satsningar på digitala verktyg både för barn och pedagoger fortsätter parallellt med kompetensutveckling. Förskoleavdelningen har formulerat ett antal pedagogiska ställningstaganden kopplat till digitaliseringen som ska utgöra stöd för undervisningen samt förtydliga förskolans digitaliseringsuppdrag, både för medarbetare och för vårdnadshavare.

Avdelningen för social omsorg

Avdelningen uppmärksammar och möjliggör ett modigt ledarskap och engagerade medarbetare som bidrar till fortsatt innovation och utvecklingsarbete. Arbetet med att socialtjänsten ska bli mer effektiv och utveckla användandet av digitalisering och e-tjänster fortsätter. Den digitala utvecklingen fortgår även internt med fortsatta digitala möten och användandet av olika verktyg för att öka interaktionen vid dessa. Verksamheterna följer och bidrar till stadens arbete med moderniseringen av sociala system. Förberedelser inför införandet av Esset fortgår inom alla berörda verksamheter och under 2021 kommer verksamheter på området barn och unga gå över till Esset som socialt system.

Flera utförarverksamheter kommer gå över till det nya digitala systemet Medvind för schemaplanering, bemanning och tidsregistrering. En kartläggning av den digitala kunskapen kommer göras inom grupp- och servicebostäderna samt bland deltagare inom de socialpsykiatriska verksamheterna för att stärka den digitala delaktigheten. Avdelningen ska utöver det utveckla och stärka arbetet med digitalisering för deltagare i dagliga verksamheter och personer med daglig assistans med syftet att öka graden av delaktighet och motverka isolering i pandemins spår.

Avdelningen för äldreomsorg

Utvecklingen inom äldreomsorgen med digitaliseringslösningar för ökad trygghet, integritet och självständighet kan också innebära att resurserna kan användas på ett effektivare sätt och riktas till äldre med störst behov.

Förväntat resultat

Innovationer och digitala arbetssätt leder till effektivitet och ökad kvalitet i verksamheterna. Verksamheterna är innovativa och använder digitala lösningar och annan välfärdsteknik. Verksamheterna har hög kvalitet och det finns en jämlik tillgång till gott stöd och service. Andelen medarbetare som tagit del av stadens digitala utbildningar inom informationssäkerhetsskydd och dataskydd har ökat.

Uppföljning av ekonomi**Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget****Investeringar****Medel för lokaländamål****Övrigt****Systematiskt kvalitetsarbete****Övrigt****Synpunkter och klagomål**

Synpunkter och klagomål från vårdnadshavare hanteras direkt via telefon, genom skriftliga svar på mail eller genom fysiska samtal. Synpunkter och klagomål har inkommit gällande följande områden: nedläggningen av förskolan Gladan, personalplaneringen inför hösten 2021, riktlinjerna för Covid-19 (barn med symtom) samt vid upprepade vädjanden om hemmahållande av barn, alt. tidig hämtning mot slutet av året vid förskolan Grågåsen.

Processen för arbetet med verksamhetsberättelsen

Verksamhetsberättelsen har tagits fram av enhetens utvidgade ledningsgrupp och kommer att skickas ut och gås igenom under januar månads APT.